

Socialna Evropa: za višjo kakovost življenja v EU

Socialne politike so pomembne v vseh obdobjih življenja. Brezposelnost, neenakost in socialne razlike negativno vplivajo na kakovost življenja. Kako lahko socialna politika EU to popravi?

Brezposelnost, neenakost in socialne razlike negativno vplivajo na kakovost življenja. Kako lahko socialna politika EU to popravi?

Številni izzivi

Socialna zaščita in [kakovost življenja](#) sta v EU med najboljšimi na svetu. Kljub temu pa se države članice soočajo z mnogimi izzivi.

Ekonomska in finančna kriza iz leta 2018 je minila, vendar pa nekatere države še zmeraj čutijo njene posledice. [Stopnje brezposelnosti](#) se v Evropi vztrajno znižujejo, a se med posamičnimi državami močno razlikujejo ter ponekod, na primer v Grčiji, Španiji in Italiji, še zmeraj ostajajo

visoke.

[Prebivalstvo se hitro stara, rodnost je nizka](#) (leta 2030 bodo Evropejci najstarejši na svetu), kar povzroča pritiske na sisteme socialnega varstva in pokojnin.

Ob tem se zaradi tehnoloških sprememb in globalizacije spreminja tudi narava dela, ki prinaša vzpon storitvenim sektorjem in tehnologiji. Nove, fleksibilnejše oblike dela v delitveni ekonomiji mladim pogosto ne ponujajo varnosti, ki so jo v stalnih službah navajeni starejši.

Na socialne politike je imela velik vpliv tudi [pandemija covid-19](#). EU je sprejela številne ukrepe, s katerimi se sooča s to krizo, kakršne še ni bilo.

Pristojnost za področje socialnih politik je deljena med EU na državami

[EU ima omejene pristojnosti](#) na področju socialnih politik, saj so te večinoma v rokah držav.

Odgovornost za politike zaposlovanja in sociale tako leži skoraj **izključno v rokah posamičnih držav**. To pomeni, da o ukrepih, povezanih z regulacijo plač (vključno z [minimalnimi plačami](#)), socialo in pokojninsko politiko odločajo nacionalne vlade brez vpliva Evropske unije.

Evropska unija pa je skozi leta razvila **mehanizme, ki dopolnjujejo nacionalne socialne sisteme** in na določenih področjih državam ponujajo možnost dostopa do sredstev za pomoč neprivilegiranim družbenim slojem in ljudem, ki so se znašli v težavah. EU tudi spodbija države, da med seboj delijo dobre prakse na področju politik socialne vključenosti, boja proti revščini in vzdržnosti pokojninskih sistemov.

Že Rimska pogodba iz leta 1957, ki je začela proces evropskega združevanja, je med temeljna načela EU vpisala **enako plačilo za moške in ženske ter pravico do prostega pretoka delavcev** v skupnem evropskem trgu. Da bi te pravice zagotovila, je EU sprejela zakonodajo o vzajemnem priznavanju diplom, zagotavljanju zdravstvene oskrbe v tujini in prenosu pokojninskih pravic v drugo državo unije.

Evropska zakonodaja ureja tudi **pogoje dela**, delovni čas, zdravje in varnost pri delu ter prepoveduje diskriminacijo na delovnem mestu.

Evropska unija države podpira pri izboljševanju zdravstvenih sistemov s primerno zakonodajo in sofinanciranjem projektov, storitev in opreme na številnih področjih, kot na primer pri zdravstveni oskrbi, varni hrani, obvladovanju bolezni, čistega zraka ali zdravju na delovnem mestu.

Novembra 2017 so v Evropskem parlamentu, Komisij in Svetu sprejeli t.i. [Evropski steber socialnih pravic](#), ki temelji na 20 načelih in spodbuja nove in učinkovitejše socialne pravice za evropske državljane, med njimi enake možnosti in dostop do trga dela, poštene delovne pogoje

in socialno zaščito ter vključenost.

Parlament že od začetkov evropskega povezovanja pogosto pozove EU, naj bo aktivnejša na področju družbenih zadev, in podpira predloge Komisije na tem področju.

Pravice za Evropejce, ki delajo v tujini

Predpisi EU zagotavljajo državljanom EU, ki se preselijo v drugo državo EU, [pravice do socialnih in zdravstvenih nadomestil](#). V predpisih je določeno, v kateri nacionalni sistem so te osebe vključene ter preprečujejo, da bi ljudje na delu v tujini ostali brez socialne varnosti ali da bi bili vključeni v dva različna sistema.

Leta 2019 so evropski poslanci potrdili načrte, da se ustanovi [evropski organ za delo](#), ki bo pomagal pri poštenem in preprostem izvajanju evropskih predpisov o mobilnosti delavcev in usklajevanju socialne varnosti.

Prav tako je maja 2018 Parlament [spremenil direktivo o napotjenih delavcih](#) tako, da ščiti delavce in preprečuje nepošteno konkurenco med njimi v EU.

Pomoč mladim in brezposelnim

[Evropski socialni sklad](#), ki deluje že od leta 1957, je glavni instrument, namenjen spodbujanju zaposlovanja in socialnega vključevanja v EU. S svojim delovanjem je milijonom Evropejcem pomagal pridobiti nove spretnosti, znanja in zaposlitve.

Video: Evropska solidarnostna enota

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/european-social-fund-plus-helping-the-most-vulnerable_N01-AFPS-210319-EUSF_ev

Junija 2021 je Evropski parlament sprejel nove predpise, namenjene boju proti brezposelnosti in revščini v EU v okoliščinah pandemije. [Obnovljeni in poenostavljeni Evropski socialni sklad+](#) se osredotoča na otroke in mlade.

Združuje več obstoječih programov in skladov in njihova sredstva.

[Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji](#) zagotavlja podporo delavcem, ki so zaradi procesov globalizacije izgubili zaposlitev, denimo, ko veliko podjetje preneha obratovati ali preseli proizvodnjo izven EU. Leta 2021 so evropski poslanci sprejeli [nove predpise](#), ki omogočajo, da sklad nudi pomoč v primeru velikih preoblikovanj, povezanih z digitalizacijo, avtomatizacijo in prehodom na nizkoogljično gospodarstvo.

Na portalu [evropske mreže javnih zavodov za zaposlovanje - EURES](#) - lahko Evropejci poiščejo informacije o možnostih poklicne mobilnosti, prostih delovnih mestih ter pomoč pri prijavi na službe, prakse in izobraževalne programe po vsej EU. Portal ponuja tudi informacije in nasvete pri selitvi in življenju v drugi državi.

Evropska unija je leta 2013 zagnala tudi t.i. [jamstvo za mlade](#), v okviru katerega so se države zavezale, da mlajšim od 25 let zagotovijo kakovostno ponudbo za nadaljevanje šolanja, zaposlitev, vajeništvo, pripravništvo ali delovno prakso. Od 2014 do danes je vsako leto več kot 3,5 milijona mladih, vključenih v sheme jamstva za mlade, sprejelo ponudbo za zaposlitev, nadaljnje šolanje, pripravništvo ali prakso.

Na področju prostovoljstva [evropska solidarnostna enota](#) služi kot glavna izhodiščna točka za mlade, ki želijo delati kot prostovoljci ali sodelovati pri projektih v dobro skupnosti in ljudi po vsej Evropi. Cilj je mladim omogočiti, da pridobijo dragocena znanja za osebni, socialni in poklicni razvoj, vključno z učenjem in usposabljanjem, ter da pri tem pomagajo drugim ljudem. Leta 2021 so evropski poslanci razširili program, ki je odtlej samostojen in ima lasten proračun ter zajema tudi humanitarno delo.

[Več o ukrepih EU za zmanjševanje brezposelnosti, še posebej brezposelnosti mladih.](#)

Pogoji dela

EU hoče vsem delavcem zagotoviti dostojen življenjski standard. Evropski poslanci so septembra 2022 sprejeli nove predpise, namenjene zagotavljanju primerno visokih minimalnih plač v državah.

Parlament je leta 2019 sprejel predpise, ki zagotavljajo, da lahko vsi delavci uživajo minimalne pravice glede delovnih pogojev, tudi tisti z nestandardnimi pogodbami. Nove tehnologije in digitalizacija ustvarjajo nove, prožne oblike zaposlitev, katerih koristi so lahko številne. Vendar pa moramo ob tem preprečiti izkoriščanje in nezadostno zaščito, ki nista skladna z evropskim socialnim modelom.

Vse več ljudi dela za digitalne platforme, kjer je tanka ločnica med samozaposlenostjo in prekano zaposlitvijo brez zaščite delavcev. Evropski poslanci pripravljajo predpise, namenjene pravilni opredelitvi zaposlitvenega statusa delavcev za spletne platforme, [da bodo njihove](#)

[pravice ustrezno zaščitene.](#)

Med pandemijo covida-19 je delo od doma postalo bistveno bolj pogosto, a ta praksa je skupaj z razvojem digitalnih delovnih orodij zameglila razmejitve med službenim in zasebnim življenjem. Evropski poslanci si prizadevajo uveljaviti jasna pravila, ki bi okrepila temeljno pravico delavcev do [odklopa od dela](#) izven delovnega časa.

Več o tem, kako EU izboljšuje pogoje dela in pravice delavcev

Enakost spolov

EU sprejema zakonodajo in podaja priporočila ter predlaga dobre prakse za izboljšanje enakosti spolov, tako na delovnem mestu kot v politiki in na drugih področjih. Evropski parlament in njegov [odbor za pravice žensk in enakost spolov](#) se od nekaj zavzemata za izboljšave na tem področju, med drugim vsako leto osveščata o problematiki z organizacijo dogodkov ob mednarodnem dnevu žensk.

Evropski poslanci prav tako hočejo zagotoviti primerno ravnotežje med delom in prostim časom. Leta 2019 so prilagodili predpise o [boljšem ravnotežju med delom in zasebnim življenjem](#) ter okrepili pravice staršev in skrbnikov. Leta 2021 so sprejeli [strategijo EU za enakost spolov](#) in pozvali Komisijo, naj pripravi ambiciozen načrt za zmanjševanje plačnega razkoraka med spoloma, ki bi vključeval jasne cilje, kako naj evropske države v naslednjih petih letih zmanjšajo plačni razkorak.

Parlament s svojimi resolucijami prav tako osvešča o tem, da se je treba boriti proti določenim oblikam nasilja nad ženskami, kot sta spolno nadlegovanje ali zalezovanje prek spleta, ter izboljšati usklajenost politik enakosti spolov in drugih politik, kot so trgovina, razvoj in migracije.

Parlament se zavzema za uravnoteženo reprezentacijo moških in žensk v politiki in v sedanjem, devetem zakonodajnem obdobju, je odstotek žensk na visokih položajih višji kot v prejšnjem. Ženske zasedajo osem od dvanajstih podpredsedniških mest in predsedujejo desetim od 22 odborom.

Več o zavzemanju Parlamenta za enakost spolov v EU

Več o tem, kako se EU bori proti nasilju na podlagi spola

Javno zdravje

EU regulira odobritev in klasifikacijo zdravil preko [evropske regulativne mreže za zdravila](#).

Nadzor nad odobrenimi izdelki se nadaljuje tudi, ko so na trgu.

Evropska zakonodaja določa minimalne standarde [zdravja na delovnem mestu](#): določbe glede uporabe opreme, zaščite nosečnic in mladih delavcev, ter glede izpostavljenosti hrupu ali določenih snovem, kot so karcinogeni in mutageni.

Evropska pravila zagotavljajo visoko raven varnosti v vseh fazah [proizvodnje in distribucije hrane](#).

Leta 2019 je bila sprejeta nova uredba glede veterinarskih medicinskih izdelkov, ki manjša uporabo antibiotikov v kmetijstvu in ustavlja širjenje odpornosti na antibiotike z živali na ljudi.

Države EU preverjajo [kakovost vode na kopališčih](#) v skladu z direktivo EU.

[Evropska kartica zdravstvenega zavarovanja](#) (t.i. modra kartica) zagotavlja, da ima vsak Evropejec pravico do brezplačne nujne zdravstvene oskrbe v javnih zdravstvenih zavodih po vsej EU.

Za obdobje 2021-2027 je bil zagnan program [EU za zdravje](#), ki omogoča EU boljši odziv na mednarodne grožnje zdravju in zagotavlja boljšo dostopnost zdravil in medicinskih pripomočkov.

Več o tem, kako EU izboljšuje javno zdravje

Vključujoč trg dela

Parlament je predlagal vrsto ukrepov, ki ljudem, ki so bili bolni, lajšajo [vrnitev na delo](#), kronično bolnim delavcem in delavcem z invalidnostmi pa omogočajo boljšo vključenost v trg dela.

Leta 2019 so evropski poslanci odobrili evropski akt o dostopnosti, ki starejšim in osebam z invalidnostmi lajša uporabo mnogih vsakdanjih izdelkov in storitev, denimo pametnih telefonov, računalnikov ali bankomatov.

Komisija je po priporočilih Parlamenta sprejela [strategijo za pravice ljudi z invalidnostmi za obdobje 2021-2030](#).

Vračanje ljudi na trg dela

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/video/v_N01-PUB-180905-WORK

Več

[Socialna politika in politika zaposlovanja: splošna načela](#)

[Razmislek o socialni razsežnosti Evrope](#)

[Kratki vodnik: Boj proti revščini, socialni izključenosti in diskriminaciji](#)

[Podkast: Evropski steber socialnih pravic \(EN\)](#)

[Na kratko: Evropski steber socialnih pravic \(EN\)](#)

[Na kratko: socialne in delovne politike v EU](#)